

CURIERUL CREȘTIN

ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI DE CLUJ—GHERLA. CU UN ADAOS NEOFICIAL.

Abonamentul pe un an 200 Lei. Apare de 2 ori pe lună. Inserțiuni se primesc după învoială

E. S. Cardinalul Angelo Maria Dolci

Partea oficială.**Hirotonire.**

În ziua de 26 Februarie a. c. a fost hirotonit întru *ipodiaton și diacon*, iar în ziua de 2 Martie a. c. în catedrala din Blaj, întru *preot*, clericul diecezan absolvent *Ambroziu Plaian*.

Cluj, la 3 Martie 1933.

Nr. 1333.

Numiri.

Onoratul *Ambroziu Plaian*, preot nouhirotonit este numit *administrator local* la parohia *Stana* (tr. Huedinului).

Din șed. conz. 9 Martie 1933.

Nr. 1.86.

Onoratul *Gavril Pop*, preot nouhirotonit, este numit la *postul de preot II din Rodna* (Vic. Rodnei).

Din șed. conz. 9 Martie 1933.

Nr. 1853.

Observare pentru întocmirea rașunilor bisericesti.

Îvindu-se cazuri de nedumerire în Rașuni și Bugete a plasărilor de capital, atragem atențiunea Onoraților Frați preoți, că aceste plasări fiind creanțe și formând *activele* bisericesti, nu pot fi socotite ca și cheltuieli de ale bisericii.

Cluj, la 10 Martie 1933.

Nr. 1525.

Colectă pentru biserica din Ponorel

În parohia *Ponorel*, protopopiatul Munților Apuseni, e nevoie urgentă de o nouă biserică. Cum credincioșii de acolo sunt în mare mizerie, iar biserica nu are avere sau izvoare de venit, lăsăm ca până la 1 Iunie a. c. să se facă în fiecare biserică parohială și din filii o *colectă pentru biserica din Ponorel*. Sumele colectate se vor trimite Veneratei Administrații Capitulare, cu provocare la acest ordin, raportând acestui Ordinariat despre sumele trimise.

Din șed. conz. 9 Martie 1933.

Nr. 1653.

Plata impozitului global.

Lăsăm Onoraților Frați în Hristos, ca în termen de 14 zile să-și plătească impozitul global pe trimestrul I, al anului curent (Ianuarie—Februarie—Martie 1933). Dovezile de achitare, cari vor preciza timpul, pentru care s'a plătit impozitul, sau despre neimpunere, se vor înainta, prin oficiile protopopești, acestui Ordinariat.

Atragem atențiunea Onoraților Frați preoți, că dela plățirea regulată a impozitului atârână achitarea salariilor.

Pentru orice întârziere ori neîmplinire a acestui ordin facem responsabil pe cel vinovat.

Cluj, la 8 Martie 1933.

Nr. 1749.

Episcop Dr. Iuliu Hossu.

Partea neoficială.

Diplomația Romei

România a luat contact oficial permanent cu ea abia după războiul mondial. În cursul veacurilor cancelaria Vaticanului a redactat multe acte care priveau țările românești, mai ales în legătură cu cinurile călugărilor de rit latin, cari ajunseseră din vremuri îndepărtate în Moldova și în alte regiuni ale Principatelor. Contact oficial permanent cu Roma papală țara noastră nu a luat însă decât după încheierea păcii, printr'un reprezentant stabil la București.

Contactul nu s'a luat ușor, și mai ales urmările acestei legături nu s'au putut evidenția repede și cu ușurință. Tradiția de țară ortodoxă, cu marea majoritate a locuitorilor ortodocși, și în deosebi moștenirea rămasă dela Biserica grecească, de a fi relectar ori căror sugestii ce puteau veni dela Roma papală, au deslegat aceea ostilitate autohtonă, care a caracterizat întâi ani ai activității Nunțiatului papal în România.

De veacuri, diplomația Romei papale sunt considerați și apreciați ca unii dintre cei mai abili din lume. Abilitate care nu a fost nici odată în detrimentul țărilor și al popoarelor în sînul cărora lucrau trimișii Romei. Abilitate care izvora aproape totdeauna din marea cultură a acestor ambasadori, din adâncă lor cunoaștere a oamenilor și a împrejurărilor și, poate, în primul rînd din nesfârșita lor răbdare.

Acești ambasadori lucrau și în cele lumești privitoare la Biserica lor, ca pentru vecinicie. Nu s'au grăbit nici odată. Au avut totdeauna timp să aștepte.

Dacă ajungeau în țări străine, localnicii se minunau, cum sunt de bine informați asupra situației lor interne. Dacă nu erau informați, se documentau întâi temeinic, și numai pe urmă

porneau la drum. De obicei o pregătire îndelungată deschidea drumul nunțiilor apostolici, sau se trimiteau în aceste misiuni cari au mai fost, în altă calitate la fața locului.

Pe lângă toate pregătirile unui bun și fin, și bine documentat ambasador, nunții Romei Apostolice au învins mai ales prin cele două mari calități ale misiunii lor: ei militau pentru chestiuni spirituale, care cu înțelegere și bunăvoință din partea celui cu care tratau, totdeauna puteau fi puse în armonie cu celelalte interese ale țării și ale locuitorilor ei. Și în rîndul al doilea, misiunea lor nu era legată de timp, cum sunt legate interesele trecătoare pe cari le reprezintă ceilalți ambasadori. Înarmat cu înaltele calități ale ambasadorilor Bisericii universale, a descins în România și *Monseniorul Dolci*, azi Cardinal al Bisericii. Cu deosebire, că el nu era numai pregătit pentru aceasta carieră, ci o și deprinsese, în două continente, între popoare distanțate nu numai pe hartă, ci și ca temperament și mentalitate.

Monseniorul Dolci trecuse prin America de Sud și prin Constantinopol — aici în vremea războiului mondial, și încă odată după încheierea păcii.

Așa dar avea și experiență. Era un diplomat probat. Și alegerea lui pentru România, a fost dintre cele mai potrivite.

E de ajuns să constatăm, că dacă înființarea Nunțiatului în București a făcut sânge rău în atâtea cercuri ortodoxe — neînțelegându-se mai ales la început rostul ei, și lumea temându-se de începerea unei ofensive catolice — în schimb Nunțul, personal, a fost simpatizat de toată lumea.

Monseniorul Dolci n'a avut dușmani nici în lumea ortodoxă, ci foarte

mulți înalți apreciatori, chiar între conducătorii ortodoksi ai țării. Vreme de zece ani, cât a petrecut și a muncit în România, nu-mi aduc aminte să fi cettit în legătură cu Nunțiul nici cea mai mică notiță ostilă în presa noastră atât de susceptibilă la greșelile ce le-ar putea săvârși un străin pe pământul nostru.

Nici chiar cu prilejul marilor agitații din opinia publică ortodoxă cu prilejul pregătirii și realizării Concordatului dintre Statul Român și Vatican.

Acest fapt este cea mai grăitoare dovadă de marile calitățile de ambasador ale nunțiului Dolci, azi Cardinal.

La întâiul contact oficial și permanent cu România ortodoxă, Roma trebuia să dea dovadă de mult tact, și de multă răbdare, pentru a ajunge la

rezultate cari, departe de a-i strica noului Stat, îi lămuriau atâtea laturi ale vieții sale interne în legătură cu suptșii catolici. Și și-a aflat pe omul vremii, în Monseniorul Dolci.

Ne face să credem că Mons. Dolci nu numai ne-a cunoscut cu părțile noastre de lumină și de umbră, ci ne-a și iubit. A simțit și deșteptăciunea și bunătatea de inimă a Românilor. Și de aceea a muncit în mijlocul nostru nu numai cu răbdare, ci și cu o bucurie vădită.

Instituție nouă în România, Nunțiatura Apostolică din București fie să aibă titular un diplomat cu mintea, tactul și inima cardinalului Dolci!

I. Agârbiceanu.

Cardinalul nostru

— Câteva momente din viața Eminenței Sale Cardinalului

Angelo Maria Dolci —

În numărul din 15 Februarie a. c. al Curierului Creștin am anunțat printr'o mică notiță — și poate noi am fost primii din presă românească, cari am anunțat-o aceasta -- că, după o știre ajunsă la noi prin unde radiofonice dela Roma, Monsignorul *Angelo Maria Dolci*, Nunțiul Apostolic dela București, în proximal Consistor Secret, ce-l va ținea Prea Fericitul Părinte, Papa Pius XI, la 13 Martie a. c. va fi creat cardinal.

De atunci, — căci știrea primită pe radio s'a confirmat, -- Eminențisimul nostru Nunțiu a și părăsit România, plecând spre Roma eternă, pentru a-și lua în primire noua demnitate înaltă între principii Bisericii, împreună cu ceilalți cinci noi împurpurați, cari au fost ridicăți în acelaș Consistor Secret dela 13 Martie a. c. la aleasa distincție cardinaliție.

Știrea numirii întru cardinal a Monsignorului Dolci a produs viie emoție și sinceră bucurie în toate cercurile bisericesti și sociale din Țară, căci binemeritata distincție a Nunțiului nostru Apostolic este o distincție și pentru România, de pe plaiurile căreia pleacă acum, după o rodnică activitate de zece ani, noul cardinal. Intreaga presă românească și minoritară dela noi a înregistrat cu încântată mulțumire și prin articole elogiouse numirea aceasta, care este un evident semn de deosebită apreciere a Sfântului Scaun Apostolic nu numai pentru Monsignorul Dolci, ci și pentru poporul român.

* * *

Eminența Sa *Cardinalul Angelo Maria Dolci*, descendent al unei vechi familii, pe ai cărei nobili strămoși îi aflăm încă prin veacul al XI-lea, s'a născut la 1867 în pitorescul orașel Civi-

tella D'Angliano din provincia Viterbo, cu cerul azuriu, scaldat în raze de soare. Din prima sa copilărie, micul Angelino, dă semne de cea mai aleasă inteligență, care mai apoi atrage asupra sa, ca elev și student în Sf. Teologie, atențiunea superiorilor și profesorilor săi, câștigând aprecierea tuturor. Ca absolvent al Academiei Nobililor Ecclesiastici, tânărul levit Dolci, a fost hirotonit întru preot în 1890. Talentul său strălucit se evidențiază tot mai mult. În cursul activității sale sacerdotale, prin discursuri, conferințe și predici de o rară vibrație oratorică și prin scrieri, ce purtau pe cetitor pe aripile poeziilor celor mai frumoase și denotau pătrunderea idealurilor celor mai nobile. Datorită talentului său celebru de orator distins, înzestrat cu o superbă elocvență și de măestic mânăitor al condeiului, datorită rodnicei sale activități de preot, desvoltată cu o constanță neobosită, tânărul preot A. M. Dolci în anul 1900, la etatea de abia 33 ani, ajunge *Episcop de Gubbio*, iar peste câțiva ani primește mitra *arhiepiscopală la Amalfi*, pitorescul oraș de pe coasta golfului dela Salerno. În scurta sa pastorație episcopală și arhiepiscopală, Monsignorul Dolci a cucerit pe toți fiii săi sufletești, câștigând iubirea și admirația tuturor, nu numai prin continuarea Apostolatului său tecund prin predici, vorbiri și scrieri, nu numai prin activitatea sa desfășurată cu energie intensă, adunând în jurul bisericilor sale pe poporenii, cari atunci, mai mult ca și ori când, erau îndepărtați de Biserică prin uneltirile antireligioase ale Italiei Garibaldiste, ci și prin donațiunile făcute cu largă marinitate săracilor, mănăstirilor, instituțiilor bisericesti și bisericilor din cele două eparhii, cari au avut fericirea să-l vadă arhipăstor al lor și în istoria cărorora Monsignorul Dolci, — care pentru păstoriții săi de aici și-a sacrificat cei mai frumoși ani ai vieții sale, — și-a înscris numele cu litere de aur pentru vecie.

Nu peste mult, însă, tânărul Arhie-

reu trebui să-și părăsească patria cu cerul senin, trimis fiind ca *Delegat Apostolic* în țara Incașilor dela poalele Cordilierilor și ale Anzilor: în *Peru* și *Bolivia* din America de Sud. Situația religioasă din aceste două țări, în vremea aceea, era foarte critică, iar raporturile lor cu Sfântul Scaun contuse și neprietinești. Aceasta, însă, nu-l descurajază pe agiul Arhiereru. Abia sosit la noua sa destinație, cu o enegie viguroasă, începe marea opera dereorganizare sistematică a Bisericii de pe teritoriul Perului și al Boliviei, reconstituind după grele, oșoitoare discuții și tratative cu guvernele acestor țări, Episcopatul catolic de-acolo, reșindu-i să exopereze înlocuirea episcopilor slabi cu alte persoane, capabile de aceasta înaltă misiune și animate de cauza sublimă a Domnului. După lăorioase lucrări și tratative, duse cu băcie și perseverență rară, reuși să nprăștie norii neînțelegerilor, ce existau între Vatican și Bolivia, restabilind raporturile amicale între aceste două puteri, spre mulțumire reciprocă deplină. Pentru a lua contact și cu poporul din aceste țări, vizitează toate casele cu reședințe episcopesti, seminările teologice, mănăstirile și clăustre și alte orașe, predicând pretutindeu, contrabalansând energic, și cu nre efect, curentele subversive ale muni destructive, ce francmasoneria înedulă de atunci o desvolta atât de inteziv. Monsignorul Dolci prin Apostolatul său atât de activ din Peru și Bolivimerită cu adevărat numirea, ce o prin de „*animator și promotor al generării vieții religioase*“ din acee țări.

Războiul mondial îl găste în plină activitate, când Prea Fericitul Părinte, de pie memorie, Papa Pit X., apreciând înaltele și deosebite calități de bărbat diplomat ale Monsignorului Dolci, îl destinează pentru un alt câmp de activitate, nu mai puțin spinos, decât cel avut până acum, entru *Constantinopolul lumii bintine și al semilunei musulmane*. n 1914, la începutul războiului monil, ce incen-

diă în flăcări distrugătoare lumea întreagă, Monsignorul Dolci este numit *Delegat Apostolic pentru Răsăriteni și Vicar Patriarhal pentru catolicii latini*, când primește și titlul de *Arhiepiscop de Girapol* (Siria).

Ssii în orașul lui Constantin cel Mare de lângă splendidul Corn de Aur, Monsignorul Dolci întâmpină și aici greutățile cele mai mari. La început, după cum singur mărturisea, Turcii refuzau să-i recunoască misiunea oficială de Delegat Apostolic, considerându-l de un funcționaraș interior, mai de-a doua mână, ce nu era băgat în seamă de nimeni și oprindu-l să-și prezine mandatul înalt și să funcționeze în adevărată calitate. Prin o dibăce acuită și perseverență, însă, prin legăturile întreținute cu societatea înaltă turcească, prin vizitele făcute la înalții demnitari ai statului musulman, dar mai ales prin felul său cuceritor, prin care a captivat pe toți reprezentanții țărilor străine din Constantinopol și curtea Porții Otomane, Monsignorul Dolci, în scurtă vreme a ajuns, să-și afirme drepturile sale, devenind centrul diplomației din Constantinopol, chiar și atunci când Italia, abandonând politica, ce o ținu legată de puterile centrale, intră în război alături de Entente și, deci, contra Turciei. Cu toate acestea, Monsignorul Dolci se menține pe piedestalul, la care a ajuns cu perseverența sa luptă, păstrându-și prestigiul câștigat în fața ambasadorilor țărilor străine și a guvernului turcesc, pe care ajunsese să-l stăpânească în așa măsură, încât Enver-pașa, nepotul Sultanului, trebui să exclame în fața prietenilor săi: „*Omului acesta nu-i pot refuza nimic*“.

Grație istețimei și dibăciei Sale diplomatice, precum și simpatiei, cu care a știut să se impună și să se facă iubit în fața conducătorilor imperiului otoman, ambasadorul Vaticanului a reușit să aranjeze definitiv, și în modul cel mai mulțumitor, situația școlilor catolice din Turcia. Cu autoritatea-i ce avea pe toți, se făcu inter-

pretul și apărătorul intereselor creștinilor armeni, greci și de alte neamuri, devenind centrul de ajutorare a tuturor năpăstuiților neamurilor europene, cari au ajuns în mâinile turcilor. Armenii l-au numit „*Salvatorul neamului lor*“, Patriarhul din Constantinopol îl numește „*Ingerul păzitor al credincioșilor săi*“, iar celelalte neamuri, în frunte cu marea Britanie, rivalizau, în a-i cere ajutorul și sollicitudinea față de nevoiașii și persecutații de soarte ai țărilor proprii. Și România a putut să-i admire atitudinea de sprijinitor față de prizonierii români ajunși în Turcia. Toate țările, în frunte cu Turcia, vedeau în el pe „*apostolul păcii*“, pe ingerul ce șterge lacrimile amare, și drept omagiu, Anglia îi conferi, cu onoruri militare, una dintre cele mai mari decorații ale imperiului britanic, iar guvernul turcesc îl distinge cu marele cordon al ordinului „*Medgidie*“.

Cel mai mare triumf al activității intense diplomatice din Constantinopolul imperiului mohamedan a Monsignorului Dolci, fu, însă, fără îndoială, ridicarea în marmură viie la Sтамбул — cu concursul tuturor națiunilor și al băncilor și cu obolul familiei domnitoare și al altor factori conducători de-ai imperiului musulman — a monumentului marelui „*Papă al păcii*“, *lui Benedict al XV-lea*, la a cărui solemnă desvelire — lucru fără precedent în istoria semilunei — a ținut să participe în înaltă ținută și principele moștenitor al Turciei. Activitatea neobosită dela Constantinopol — care nici odată nu nutri sentimente amicale Romei papale — evidențiază mai plastic calitățile de eminent diplomat ale Monsignorului Dolci.

Dar această fecundă activitate — ce părea că și-a ajuns culmea reușitelor *atunci* — nu se termină în Turcia. În 1923, când Nunțiuul de până atunci dela București, Monsignorul Marmaggi, fu transferat la Praga, *Monsignorul Dolci a fost numit Nunțiu Apostolic pentru România*.

Cei zece ani, petrecuți de Monsig-

norul Dolci la noi, în România, sunt încoronarea cu adevărata aureolă glorioasă a activității sale diplomatice de până atunci. La venirea sa în România, relațiunile noastre cu Sfântul Scaun erau foarte nelămurite, aproape haotice. Noul ambasador al Vaticanului, însă, prin o luptă dusă fără șovăire și cu strălucirea calităților sale înalte, urmând calea tradițională de împăciuire a Curiei Apostolice, clarifică pe deplin relațiunile dintre Vatican și dintre România, reușindu-i să încoroneze această gigantică operă prin încheierea cu guvernul nostru a *Concordatului*, a acestui pact, care este una dintre cele mai importante pietrii din fundamentul temeinic al Țării noastre.

Dar activitatea dela noi a Monsignorului Dolci — viața caruia a fost o carte deschisă pentru toți cetățenii — nu s'a limitat la tratativele diplomatice, ci s'a extins prin un sfânt Apostolat și'n afară, asupra Clerului și poporului român, pe care a căutat să-l cunoască, să-l studieze, să-l aprecieze și să-l iubească. Și iubirea, de care a fost animat Monsignorul Dolci față de Țara și poporul nostru, a găsit viu ecou pretutindeni, în inimele tuturor, cari au avut fericirea să-l cunoască și să-i admire, pe lângă alesele calități de prelat și diplomat, și superioarele sale sentimente de om și de Apostol al Domnului. Cine a avut bucuria să vorbească și numai odată cu Monsignorul Dolci, nu o să uite nici odată suvenirea acelor clipe sublime, cari făceau să radieze dragostea, bunătatea și blândețea apostolică de pe fața patriarhală a încărunțitului prelat, ce te făcea să-l privești cu o emoționantă, adâncă și reverențială admirație. Iată, pentru ce numirea întru cardinal a Monsignorului Dolci, lasă în sufletele noastre sentimente duble: sentimente de sinceră bucurie, pentru ridicarea Sa la înalta demnitate de principe al Bisericii și sentimente de unanime și generale regrete, pentru plecarea sa din mijlocul nostru.

* * *

Eminența Sa Cardinalul Angelo Maria Dolci, a plecat deja spre Roma. Înainte de plecare, poporul român, care în cei zece ani, câtă vreme l-a adăpostit la sânul său, a învățat să stimeze și să iubească pe acest neobosit erou al datorințelor sale, i-a făcut, în frunte cu arhieriei Bisericii unite și latine dela noi, cu reprezentanții guvernului și participarea membrilor din elita societății românești și din viața noastră politică, o drăguță și impresionantă sărbătorire: spontană manifestație a sentimentelor noastre față de acest nobil demnitar bisericesc. Și plecarea dela 27 Februarie a. c seara, când din gara de nord a zis bun rămas Bucureștilor, unde se simți atât de bine în ultimul deceniu al neobositului său Apostolat, a fost o triumfală, pornire spre noua misiune princiară. La gara de nord a Capitalei României întregite, — care în persoana Monsignorului Dolci da pe primul Cardinal Romei papale — s'a adunat un frumos buchet de demnitari eclesiastici și de stat, pentru a însoți pe Nunțiul nostru de ieri, în momentul despărțirii sale de Țara noastră. Intre cei cari au ținut să se prezinte la plecarea Nunțiului-Cardinal, am înregistrat din partea Bisericii noastre pe I. I. P. P. S. S. Lor Valeriu al Orăzii și Iulu al nostru; din partea Bisericii latine pe I. P. S. Sa Cisar, Arhiepiscopul Bucureștilor și pe P. P. S. S. Lor Majláth dela Alba Iulia și Pacha dela Timișoara. Guvernul încă a ținut să se reprezinte prin D-nii miniștrii Mironescu, în calitate de locuitor la departamentul afacerilor externe, Gusti, ministrul Instrucțiunii și al Culetelor și Savei Rădulescu, subsecretar de Stat la Externe. Intre cei prezenți a fost și D-l Dr. Valer Pop, fost ministru și președinte al Agrului și un numeros grup de canonici și preoți de ai celor două biserici catolice, precum și mulți parlamentari și alți reprezentanți de-ai oficialităților noastre. Toți animați de aceleași sentimente: cele mai calde urări de bine pentru noua cale, pe care pornește acum Monsig-

norul Dolci spre culmea demnității noi, ce l așteaptă la umbra lui San Pietro și sincere regrete, pentru că pleacă din mijlocul nostru.

... Pe când aceste rânduri vor vedea lumina soarelui, Monsignorul Dolci va fi deja ridicat la înalta treaptă a nobililor purpurați; Consistorul Secret va fi deja trecut și Nuntial Apostolic va purta deja pe capul său, încărunit în cinste și onoare, mitra cardinalilor, putându-se bucura în mângăierea, ce o întinde purpura cardinaliție, de rodul îmbelșugat al muncii sale neobosite, depuse cu atâta devotament spre mărirea lui Dumnezeu, glorificarea Bisericii și mântuirea sutlețelor.

Dorim noului Principe al Bisericii, care a plecat între purpurații Romani, *din mijlocul nostru*, ca în pacea senină din cetatea eternă, cu cer surizător, să-și afle mângăierea deplină și dorindu-i vieță îndelungată, plină de calmul bătrânețelor patriarhale, îi cerșim îmbelșugatele daruri ale Părintelui ceresc, pentru ca să mai înfăptuiască toate operele bune, care *le mai așteaptă* dela El Biserica Domnului și noi, cari cu sentimentul dragostei și al recunoștinței, cald păstrate în sufletele noastre, îi vom acompania întreaga viață, până la sfârșitul zilelor sale frumoase.

Animăți de aceste sincere sentimente zicem *Cardinalului nostru*:

Intru mulți ani Stăpâne Sfinte!

Dr. Virgil Bălibanu.

Diverse.

Prea Sfinția Sa Părintele nostru Episcop Iuliu a plecat ieri, în 14 Martie a. c. la București, pentru aranjarea mai multor chestiuni curente de-ale Eparhiei și mai ales pentru a interveni, la cei în drept, în cauza echitabilei și justei salarizări a clerului nostru. Din Capitală Prea Sfințitul se va reînapoia la Reședință către sfârșitul săptămânii.

Sfântul Părinte despre criza mondială. În Consistorul Secret dela 13 Martie a. c., în care au fost creați *cardinali ai Bisericii Romane*, pelângă Monsignorul *Angelo Maria Dolci*, Nuntial Apostolic de până acum al României, și următorii cinci distinși prelați ai Bisericii: Arhiepiscopii *Fossati* și *Della Costa* din Italia, *Fumasoni Biondi*, arhiepiscopul Washingtonului, *Villeneuve*, arhiepiscop de Quebeck și *Innitzer*, arhiepiscopul-primat din Viena, Sfântul Părinte a ținut o mare alocuțiune, în care a atins și chestiunea crizei actuale, ce bântuie în lumea întreagă și care zi de zi ia proporții tot mai mari. Una dintre cauzele principale ale acestei crize generale Sfântul Părinte o vede în naționalismul prea exagerat și în neîncrederea reciprocă, de care sunt animate națiunile. Din aceasta criză nu este altă scăpare, decât în urmarea principiilor morale ale lui Hristos, pe cari le propovăduiește Biserica Domnului.

Conferința păr. I. Agârbiceanu. Seria conferințelor organizate de Reuniunea femeilor „Sf. Maria” din Cluj a deschis-o păr. I. Agârbiceanu, vorbind despre: „*Elementul etic al vieții*”.

D-sa a început prin a arăta, că nu e nici un anahronism să se vorbească azi despre elementul etic al vieții, deși multă lume vrea să-l elimineze din preocupările societății moderne. Deși, în Rusia de pildă, se cercă prin metode științifice, estirparea elementului etic al vieții.

Dar fără legi și împlinerea lor nu există nimic în lume, începând dela cea necrganică, până la om. Armonia vieții o dă observarea acestor legi, iar armonia și fericirea în viața omenească o dă elementul etic al vieții.

N'a existat nici un popor în lume, nici o societate omenească, lipsită de o morală, lipsită de legi etice. Când nu se mai poate face deosebirea între bine și rău, omul ca ființă rațională se distruge și societatea se prăbușește.

Tot omul normal și sănătos e susceptibil la legi etice.

Dar susceptibilitatea însăși nu constituie elementul etic al vieții. Aceasta e o putere, o energie care se naște din executarea constantă, și repetată a legii etice, și intră ca element component al vieții noastre în ce are ea mai superior.

Suștinem, că cel mai puternic și mai fără greș element etic al vieții ni-l putem câștiga numai din morala creștină, universal valabilă. Din morala care se întemeiază pe trei izvoare: a) legea Domnului scrisă în conștiință; b) credința în Dumnezeu, părintele și judecătorul; c) omul—frate, de aproapele nostru.

Alte etice, și deprinderea lor, nu ne poate da elementul etic al vieții, energia spirituală universal valabilă, adică de a face binele și a înconjura răul ori când, ori unde, față de oricare dintre semenii noștri.

Din *etica individuală* nu se naște energia amintită decât doară pentru câțiva oameni de elită, adică acei cari nu fac răul fiind sub demnitatea lor de om să-l facă. Dar chiar aceștia într'o ispită, pot devia dela drumul drept. Din etica sau *morala de clasă*, de asemenea nu poate naște elementul etic universal valabil. Etica de clasă e o limitare a umanității la clasa din care faci parte. Ce e bun pentru proletar, poate fi rău pentru patron, și atunci e limpede, că aceasta morală e strâmtă și plină de primejdie.

Dar nici principiile *etice naționale* nu sunt decât relative: ce pare viață pentru un popor, poate fi moartea pentru altul.

Universal valabile sunt numai noțiunea de bine și de rău, așa cum le determină morala creștină întemeiată pe adevărurile despre conștiință, despre Dumnezeu și despre deapropiele nostru-frate.

Elementul etic al vieții poate naște numai din exercitarea constantă a poruncilor ce decurg din aceste adevăruri.

Cine vrea să scoată conștiința responsabilității înaintea lui Dumnezeu

din lume, nu mai poate întemeia nici o morală care să fie respectată și să aducă roade.

Distinsul conferențiar a fost ascultat de un numeros și select public, care la sfârșit a aplaudat viu pe conferențiar.

„Deșteptarea conștiinței naționale a Românilor în secolul XVIII”. Joi, 9 Martie a. c. a ținut a doua conferință distinsul profesor universitar *Dr. Valer Oldovan*, despre „Trezierea conștiinței naționale a Românilor în sec. XVIII”. Poporul român începe conferențiarul — a fost multă vreme lipsit de o conștiință națională. Ea începe, a se trezi în sec. XVII, prin persecuțiile Racoștilor în contra metropolitului Ilie Forest. Adevărata conștiință se deșteaptă la finele acestui secol, prin începutul unirii Românilor, când ei încep de acum a se adresa direct Împăratului.

În 1697, întrunindu-se clerul, sub metropolitul Teofil, după ce primesc condițiile „Primei diplome Leopoldine”, ei cer Împăratului, ca Românii să aibă drept de-a-și trimite copiii în școlile din Apus, ca ei să intre în serviciile statului, ca și alte naționalități. Ca urmare a Unirii Românilor din Ardeal, Leopold I. dădu în 1704 o a doua diplomă Leopoldină prin care se promit Românilor cele cerute. În 1727, cu numirea noului Episcop unit de Alba Iulia și Făgăraș în persoana marelui Inocențiu Micu Clein, începe o nouă eră de lupte și frământări. Încă fiind la Muncaci, el începe a cere Vienei ca Românii să nu fie considerați ca tolerați, ci ca indigeni, cere apoi, ca diploma Leopoldină să fie executată. În acest scop el aduce argumente istorice cu privire la originea noastră, că plătim cele mai mari impozite, că n'ar fi prea mult să fim recunoscuți ca a IV-a națiune în Ardeal. Împăratul trimite dietei ardeleni 4 puncte în cari cuprinde doleanțele Românilor, a căror executare grabnică o cere însuși. În dietă brețul Clein, în mai multe rânduri era să fie aruncat pe fereastră de barbarii înverșunați. În 1735, merge personal la Viena și intervine pentru executarea diplomei. I-se promite, dar nu face nimeni nimic. A treia cale la Viena, în 1742, avu același rezultat. Sărmanul Clein, fiind acuzat că tulbură poporul, e chemat în Viena la judecata Împăratului. El însă merge la Roma spunând că acolo se află singurul său judecător pe pământ și în 1768 moare în exil. Acest erou mareț, încă nu are o statuă, și Românii nerecunoscători încă nici nu se gândesc la aceasta.

Altă mișcare cu caracter național, a fost

revoluția lui Horia, în 1783—84. Este însă mult inferioară prudenței și tacticei lui Clein. Iată o oaste fără conducător, precum era mai înainte conducătorul (Clein) fără oaste. Abia, cu 20 de ani în urmă, aceasta mișcare avu un rol bogat. Românii fruntași din Ardeal, compun tamosul: Suplex libellus Valahorum, în care cer din nou drepturi civile și politice.

Sub domnia pacin că a împăratului Iosif II (1780—90) Românii ajung în serviciu de stat. El după ce distruge feudalismul din Ardeal, pretinde ca funcționarii statului să fie numiți după merit. Astfel aflăm un român vicecomite de Hunedoara, pe Iosif Meheși, secretar în aula imperială din Viena o mulțime de ofițeri și înalți prelați bisericești. Ofițerii și intelectualii mai de seamă, compun o nouă cerere către împărat, pe care o trimit la Viena prin Episcopul Daraban Leopold II, îi trimite la dietă, ca ea să le rezolve cererea.

Drept rezultat, bieții Români sunt numiți hoți, ucigași, vagabonzi, iar fruntașii lor dușmani ai împăratului, cari atâta poporul la răscoală. Cererile iar le sunt respinse. În 14 Sept. 1791, clerul ortodox se întrunește în Sibiu sub Episcopul Gherasim Adamovici, spre a protesta împotriva Ungurilor. Acelaș lucru îl fac uniții în Ian. 1792. Episcopii Bob și Adamovici, duc protestul la Viena, în 30 Martie. N'a avut însă nici această rezultat. Împăratul Francisc Iosif I. i-a trimis la turmele lor. Ei însă au răspuns, că se supun, dar că turmele gem în lăcături barbare și Măria-Sa să nu se mire, dacă în curând va auzi că Românii iar s'au resculat. Ei, însă, nu s'au resculat, până peste 50 ani.

Exact apoi, la o sută de ani după acești mari arhierii, în 1892, Românii se aflau în aceeași stare. Ei compun din nou „Suplex” sub numele de „Memorand”, iar răsplata acestor sbuciumări atât de mari și costisitoare, era aproape. Azi, după 50 de ani, și mii de noi jertfe, noi fericții ne-am trezit în „România Mare”.

Librăria Diecezană Gherla.

Aducem la cunoștința Prea Onorabelor Oficii protopopești și parohiale, că avem în depozit și putem expedia toate imprimatele prescise prin veneratul ordin circular de sub Nr. 4185 1932 — pentru unificare impuse tuturor oficiilor protopopești și parohiale ale eparhiei de Cluj—Gherla.

Imprimatele și prețurile lor sunt următoarele:

I.

Socoteli [cont de gestiune] coala 1,
de înveliș 4 Lei

Socoteli [cont de gestiune] coala 2,
venturi 3 "

Socoteli [cont de gestiune] coala 3,
cheltuieli 3 "

Bugetul . . . . . 4 "

Inventarul . . . . . 3 "

Registrul de casă. . . . . 2 "

Exemplarul de casă (pentru oficiul parohial) din socoteli ce este un volum compactat, costă suma coalelor compactate după dorință + prețul compactării, ce face la exemplar 60—65 Lei.

Ziarul de casa compactat asemenea face suma prețului coalelor compactate + prețul compactării, ce la exemplar face 40—45 Lei.

II.

Form. 1. Proces verbal pentru vizitația canonică a oficiului protopopesec (numai pentru trebuințele celor ce sunt delegați de Ordinariat pentru a face vizitația canonică). 2 Lei.

Form. 2. Proces verbal pentru vizitația canonică a oficiului parohial (numai pentru protopopi) coala 2 Lei.

Form. 3. Informațiuni despre preoții deficienți, sau în disponibilitate, domiciliați pe teritoriul protopopiatului și despre preoții profesori sau din alte slujbe, — (numai pentru oficiile protopopești). coala 2 Lei.

Form. 4. Informațiuni despre vădulele și orfanii de preoți domiciliați pe teritoriul protopopiatului (numai pentru oficiile protopopești), coala 2 Lei.

Form. 5. Datele statistice despre terea parohiei, coala 4 Lei.

Form. 6. Datele statistice despre starea protopopiatului (numai pentru oficiile protopopești) coale 2 — 20 Lei.

III.

Registrul funcțiunilor preoțești,
coala . . . . . 3 Lei.

Exemplarul compactat respectiv broșat din registrul de funcțiuni, costă din 10 coale 35 Lei, iar din 15 de coale 50 Lei.

Imprimatele dorite se expediază dacă se trimite suma prețului înainte + 20 Lei pentru ambalaj și taxele de expediție, ori la dorință — și cu ramburs.

Directiunea Librăriei Diecezane.

„ȚĂRANUL“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII S. A. GHERLA.

CONVOCARE

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „ȚĂRANUL“ s. a. Gherla — în conformitate cu §-lui 16 din statute, — sunt convocați în

a VII-a adunare generală ordinară

care se va ținea în localul institutului din Gherla, la 27 Martie 1933, ore 15, cu următoarea

Ordinea de zi:

1. Constituirea adunării generale.
2. Darea de seamă a Consiliului de administrație și a Consiliului de supraveghere asupra exercițiului 1932.
3. Aprobarea bilanțului. Desoțarea Consiliului de administrație și a Consiliului de supraveghere de gestiunea anului 1932.
4. Alegerea Consiliului de supraveghere.
5. Eventuale propuneri.

DIRECȚIUNEA.

In atelierul de tâmplărie de sub directivele oficiului parohial din Iclod se pregătesc în execuție ireproșabilă și strict conform ritului toate obiectele bisericești, ce privesc tâmplăria, ca *Chivote, feșnice, scrinuri, tetrapod, scaune, strane, iconostase, — după modele, și luându-se în considerare și dorințele clienților.*

Chivotele cu 6 feșnice dela 1200 Lei în sus, scrinuri pentru desfacerea produselor de presă 400 Lei; în prețul stabilit întră numai costul materialului și al lucrului. — Comandele mai bine se pot face în persoană. La dorință însă se trimit informații, proiecte și fotografii și prin postă, prin

Oficiul parohial român unit din Iclod,
jud. Someș.

Avem la deposit:

Părți compunătoare de /conostas
(Ușa împărătească).

Tabernaculum (cu baldachin) dela 2000.
După modelul bisericii Curtea de Argeș.

Amvon dela 5000 —

Tetrapod

Sfeșnic (cu 1—2, 4, 6 8.

Gardelabre

Cruce pentru sărutat.

Toate executate în stil românesc roman și bizantin.

La firma:

S. Keresztesi

Tășnad (jud. Sălaj).

Planuitorul și constructorul iconostasului plutitor, al Catedralei episcopale din Baia-Mare.

BIBLIOTECA DIN GHERLA

SERIA I. PENTRU INTELECTUALI.

- Nr. 1. *Apărarea Creștinismului prin Unirea Bisericilor*, studiu dogmatic, canonic, istoric, social, de actualitate, cu un Supliment, 378 pagini, — format 8-o, prețul 140 Lei.
- Nr. 2. *Dumnezeu, Creatorul omii*, conferință filosofico-teologică, 62 pagini, prețul 15 Lei.
- Nr. 3. *Omul în lumina credinței creștinești*, conferință filosofico-teologică prețul 15 Lei.

SERIA II. PENTRU POPOR.

- Nr. 1. *Adevărata Biserică a Domnului Nostru Isus Hristos*. Partea I. ce este Biserica adevărată. Unitatea și vechimea ei. Cum s'au despre de Biserica Grecii și Protestanții. Ediția II. 108 pag., prețul 12 Lei
- Nr. 2. *Datorințele creștinești ale bărbaților*. 62 pagini, prețul 6 Lei.
- Nr. 3. *Invățătura creștinească pentru femei*. Ed. II. 48 pagini, prețul 6 Lei
- Nr. 4. *Invățături pentru tinerii feciori*. 36 pagini, prețul 6 Lei.
- Nr. 5. *Invățături creștinești pentru fetele fecioare*. 40 pagini, prețul 6 Lei.
- Nr. 6. *Adevărata Biserică a Domnului Nostru Isus Hristos*. Partea II. Biserica adevărată trebuie să fie: Una, Sfântă, Catolică și Apostolică. — Prețul 20 Lei.
- Nr. 7. *Adevărata Biserică a Domnului Nostru Isus Hristos*. Partea III. Capul Bisericii — Papa dela Roma. Papa urmașul legiuit al Sfântului Petru. Prețul 10 Lei.
- Nr. 8. *Roma și mănăstirile românești unite dela Nicula, Bicsad, Moisei și Strâmbu*. Rugăciuni și învățături creștinești pentru folosul sufleteș al credincioșilor cari merg la Mănăstire. Ediția Tipografiei A. Todoran. Prețul 10 Lei.
- Nr. 9. *Acatistul Maicii Domnului*, ce să cântă în Sâmbăta a V-a din marele Post. Editura Librăriei Diecezene. — Prețul 10 Lei.
- Nr. 10. *Maica Domnului dela Sfânta Mănăstire din Nicula*. Evlavia cătră Născătoarea de Dumnezeu. Istoria Icoanei plângătoare și făcătoare de minuni dela Nicula. Prețul 20 Lei.
- Nr. 11. *Minunile Maicii Domnului*. — Prețul 10 Lei.

SERIA III. PENTRU PREOȚII-PĂSTORI SUFLETEȘTI.

- Nr. 1. *Manual de Cateheze practice*, pentru învățământul Religiei în clasele I și II din școala primară. Vol. I. Lecții metodice (18 lecții pentru trimestrul I al anului școlar, 176 pagini în 8-o, prețul 50 Lei.
- Nr. 2. *Manual de Cateheze practice etc.* Vol. II. pentru trimestrul II (27 lecții practice) 184 pagini, prețul 60 Lei.
- Nr. 3. *Manual de Cateheze practice etc.* Vol. III pentru trimestrul III (15 lecții practice) 120 pagini, prețul 40 Lei.

La comande separate — să se adaugă și porto postal, la broșurile mici — câte 2 Lei de exemplar, iar la cele mai mari câte 10 Lei.